

Czwartek, 25 października 2018 r.

P8_TA(2018)0434

Zabójstwo saudyjskiego dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego w konsulacie Arabii Saudyjskiej w Stambule**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2018 r. w sprawie zabójstwa dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego w konsulacie Arabii Saudyjskiej w Stambule (2018/2885(RSP))**

(2020/C 345/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Arabii Saudyjskiej, w szczególności rezolucję z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Arabii Saudyjskiej – jej stosunków z UE oraz jej roli na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej ⁽¹⁾, z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie Raifa Badawiego ⁽²⁾, z dnia 8 października 2015 r. w sprawie Alego Mohammeda al-Nimra ⁽³⁾, z dnia 31 maja 2018 r. w sprawie sytuacji obrońców praw kobiet w Arabii Saudyjskiej ⁽⁴⁾, z dnia 25 lutego 2016 r. ⁽⁵⁾ w sprawie sytuacji humanitarnej w Jemenie oraz z dni 30 listopada 2017 r. ⁽⁶⁾ i 4 października 2018 r. ⁽⁷⁾ w sprawie sytuacji w Jemenie,
- uwzględniając swoje zalecenie dla Rady z dnia 2 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ograniczeń wizowych dla urzędników rządu rosyjskiego zamieszanych w sprawę Siergieja Magnickiego ⁽⁸⁾,
- uwzględniając uwagi wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Federiki Mogherini z dnia 9 października 2018 r., wygłoszone na wspólnej konferencji z portugalskim ministrem spraw zagranicznych, oraz z dnia 15 października 2018 r. w kontekście Rady do Spraw Zagranicznych, a także jej oświadczenie w imieniu Unii Europejskiej z dnia 20 października 2018 r. dotyczące ostatnich wydarzeń w sprawie saudyjskiego dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego,
- uwzględniając wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego ⁽⁹⁾,
- uwzględniając oświadczenie rzecznika Sekretarza Generalnego ONZ z dnia 19 października 2018 r.,
- uwzględniając oświadczenie wysokiej komisarz ONZ ds. praw człowieka Michelle Bachelet, która dnia 16 października 2018 r. wezwała Arabię Saudyjską do ujawnienia wszystkiego, co jej wiadomo o zaginięciu Dżamala Chaszukdżiego,
- uwzględniając oświadczenie ekspertów ONZ z dnia 9 października 2018 r. zawierające żądanie dochodzenia w sprawie zaginięcia saudyjskiego dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego w Stambule,
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ONZ ds. przymusowych lub wymuszonych zaginięć z dnia 18 października 2018 r., w którym wyrażono głębokie zaniepokojenie nowymi praktykami uprowadzeń na zlecenie władz państwowych,
- uwzględniając oświadczenie ministrów spraw zagranicznych grupy G7 z dnia 17 października 2018 r. w sprawie zaginięcia Dżamala Chaszukdżiego,
- uwzględniając wspólne oświadczenie ministrów spraw zagranicznych Zjednoczonego Królestwa, Francji i Niemiec z dnia 14 października 2018 r. w sprawie zaginięcia saudyjskiego dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego oraz z dnia 21 października 2018 r. w sprawie jego śmierci,
- uwzględniając oświadczenie saudyjskiego ministerstwa spraw zagranicznych w sprawie zaginięcia Dżamala Chaszukdżiego, który był obywatelem Arabii Saudyjskiej,
- uwzględniając fakt, że Arabia Saudyjska jest członkiem Rady Praw Człowieka ONZ,
- uwzględniając Wytyczne UE w sprawie praw człowieka dotyczące wolności wypowiedzi w internecie i poza nim,

⁽¹⁾ Dz.U. C 378 z 9.11.2017, s. 64.⁽²⁾ Dz.U. C 310 z 25.8.2016, s. 29.⁽³⁾ Dz.U. C 349 z 17.10.2017, s. 34.⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0232.⁽⁵⁾ Dz.U. C 35 z 31.1.2018, s. 142.⁽⁶⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 104.⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0383.⁽⁸⁾ Dz.U. C 408 z 30.11.2017, s. 43.⁽⁹⁾ Dz.U. L 335 z 13.12.2008, s. 99.

Czwartek, 25 października 2018 r.

- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
  - uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
  - uwzględniając Arabską kartę praw człowieka, ratyfikowaną przez Arabię Saudyjską w 2009 r.,
  - uwzględniając Konwencję wiedeńską o stosunkach konsularnych z 1963 r.,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 1948 r.,
  - uwzględniając przyznanie w 2015 r. Nagrody im. Sacharowa za wolność myśli saudyjskiemu blogerowi Raifowi Badawiemu,
  - uwzględniając art. 123 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że znany saudyjski dziennikarz Dżamal Chaszukdżi zaginął od momentu wejścia do konsulatu Arabii Saudyjskiej w Stambule w dniu 2 października 2018 r. w celu uzyskania dokumentów niezbędnych do zawarcia związku małżeńskiego i od tej pory go nie widziano, mimo że saudyjscy urzędnicy początkowo twierdzili, iż opuścił on ten budynek; mając na uwadze, że ujawniono niezwykle niepokojące informacje o jego losie, co doprowadziło do domniemań, iż doszło do egzekucji pozasądowej na zlecenie państwa;
- B. mając na uwadze, że na początku Arabia Saudyjska zaprzeczała, jakoby była zamieszana w zaginięcie Dżamala Chaszukdżiego, ale po silnej presji międzynarodowej przyznała, że jego zabójstwo miało miejsce w jej konsulacie w Stambule;
- C. mając na uwadze, że saudyjski prokurator stwierdził w dniu 19 października 2018 r., iż „postępowanie w tej sprawie wciąż trwa, [...] ma na celu pociągnięcie do odpowiedzialności i postawienie przed sądem wszystkich osób zamieszanych w tę sprawę”; mając na uwadze, że saudyjski minister spraw zagranicznych stwierdził w dniu 21 października 2018 r., że operacja ta została przeprowadzona przez osoby, które przekroczyły przyznane im uprawnienia i obowiązki, oraz że władze saudyjskie zobowiązują się do ukarania wszystkich osób odpowiedzialnych za to morderstwo; mając na uwadze, że całkowita kontrola Muhammada ibn Salmana Al Su'uda nad służbami bezpieczeństwa sprawia, iż jest bardzo mało prawdopodobne, aby akcja ta została przeprowadzona bez jego wiedzy i kontroli;
- D. mając na uwadze, że według doniesień, określanych przez władze saudyjskie jako „bezpodstawne” i „absolutnie fałszywe”, z konsulatu zabrano nagrania z kamer przemysłowych, całemu personelowi tureckiemu polecono wziąć dzień wolny od pracy, po zaginięciu Dżamala Chaszukdżiego konsulat częściowo odmalowano, a w dniu jego zaginięcia, tj. 2 października 2018 r., do Stambułu przybyło i tego samego dnia opuściło Stambuł, dwoma samolotami czarterowymi, 15 Saudyjczyków, w większości rzekomo powiązanych z następcą tronu księciem Muhammadem ibn Salmanem, krajowymi służbami bezpieczeństwa, wojskiem lub innymi agendami rządowymi;
- E. mając na uwadze, że po zaginięciu Dżamala Chaszukdżiego władze saudyjskie starały się przeszkodzić we wszczęciu szybkiego, gruntownego, skutecznego, bezstronnego i przejrzystego śledztwa; mając na uwadze, że dopiero po naciskach międzynarodowych i po porozumieniu się z władzami tureckimi służby śledcze uzyskały zgodę na zbadanie wnętrza konsulatu Arabii Saudyjskiej w dniu 15 października 2018 r. oraz dostęp do rezydencji konsula generalnego w dniu 17 października 2018 r.;
- F. mając na uwadze, że urzędnicy tureccy i saudyjscy zapowiedzieli wszczęcie wspólnego śledztwa w sprawie zaginięcia Dżamala Chaszukdżiego; mając na uwadze, że eksperci ONZ wezwali do przeprowadzenia niezależnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie jego zaginięcia; mając na uwadze, że Unia Europejska i jej państwa członkowskie domagają się kontynuowania drobiazgowego, wiarygodnego i przejrzystego śledztwa, aby należycie wyjaśnić okoliczności zamordowania Dżamala Chaszukdżiego oraz pociągnąć do pełnej odpowiedzialności wszystkich winnych;
- G. mając na uwadze, że atak saudyjskich agentów na Dżamala Chaszukdżiego w konsulacie Arabii Saudyjskiej w Stambule stanowi rażące naruszenie art. 55 ust. 2 Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 1963 r., który to artykuł stanowi, że „pomieszczenia konsularne nie powinny być używane w sposób niezgodny z wykonywaniem funkcji konsularnych [...]”; mając na uwadze, że art. 41 tejże konwencji stanowi, iż możliwe jest uchylenie immunitetu dyplomatycznego w przypadku „ciężkiej zbrodni i na podstawie postanowienia właściwej władzy sądowej”;
- H. mając na uwadze, że Arabia Saudyjska i Turcja są stronami Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karanie oraz są zobowiązane do podejmowania wszelkich środków z myślą o zapobieganiu torturom, wymuszonym zaginięciom i innym poważnym formom łamania praw człowieka, a także do badania zarzutów dotyczących działań stanowiących te zbrodnie i do stawiania przed sądem osób podejrzanych o ich popełnienie; mając na uwadze, że na mocy konwencji ONZ zbrodnia polegająca na zabiciu Dżamala Chaszukdżiego podlega jurysdykcji uniwersalnej, wobec czego podejrzanych można aresztować w dowolnym miejscu na terytorium krajów sygnatariuszy oraz w stosownych przypadkach sądzić ich przed sądami krajowymi;

Czwartek, 25 października 2018 r.

- I. mając na uwadze, że wolność opinii i wypowiedzi w prasie i mediach, zarówno w internecie, jak i poza nim, to podstawowe prawa każdego człowieka, będące zasadniczym warunkiem wstępnym i katalizatorem demokratyzacji i reform, a ponadto umożliwiające niezbędny nadzór nad organami władzy; mając na uwadze podstawowe znaczenie wolnych, zróżnicowanych i niezależnych mediów dla propagowania i ochrony praw człowieka w każdym społeczeństwie; mając na uwadze, że praca dziennikarzy polegająca na ujawnianiu przypadków nadużycia władzy, uwidocznianiu korupcji oraz kwestionowaniu powszechnie panujących przekonań często w sposób szczególny naraża ich na zastraszanie i przemoc;
- J. mając na uwadze, że zabójstwo dziennikarza Dżamala Chaszukdziego wpisuje się w schemat szeroko zakrojonych represji wobec obrońców praw człowieka, obrończyni praw kobiet, prawników, dziennikarzy, pisarzy i blogerów, które nasiliły się od czasu, gdy następca tronu książę Muhammad ibn Salman zaczął ugruntowywać kontrolę nad krajowymi organami bezpieczeństwa; mając na uwadze, że władze dążą do skazania kilku spośród tych działaczy na karę śmierci; mając na uwadze, że systemy nadzoru i inne produkty podwójnego zastosowania wykorzystuje się w Arabii Saudyjskiej do identyfikacji i śledzenia ruchów obrońców praw człowieka i osób krytycznie nastawionych do reżimu; mając na uwadze, że saudyjscy dziennikarze i obrońcy praw człowieka mieszkający za granicą, w tym w stolicach państw zachodnich, otrzymują groźby pod adresem ich rodzin w Arabii Saudyjskiej;
- K. mając na uwadze, że reżim saudyjski prowadzi w tym samym czasie kosztowną międzynarodową kampanię medialną, kreując się na siłę sprzyjającą modernizacji i zapowiadającą reformy, podczas gdy system w dalszym ciągu jest niedemokratyczny i dyskryminujący; mając na uwadze, że z powodu skandalu wywołanego zaginięciem Dżamala Chaszukdziego kilku znanych mówców, sponsorów i partnerów medialnych odwołało swój udział w konferencji poświęconej inicjatywie na rzecz przyszłych inwestycji, organizowanej w październiku 2018 r. w Rijadzie;
- L. mając na uwadze, że reżim saudyjski wielokrotnie wywierał presję na niektóre państwa i organizacje międzynarodowe, zastraszał je i groził im oraz blokował niezależne międzynarodowe dochodzenia w reakcji na krytykę ze strony tych państw i organizacji dotyczącą łamania praw człowieka w Arabii Saudyjskiej lub naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego w Jemenie;
- M. mając na uwadze, że 21 października 2018 r. kanclerz Niemiec oświadczyła, iż Niemcy chwilowo wstrzymają wywóz broni do Arabii Saudyjskiej z uwagi na niewyjaśnione okoliczności śmierci Dżamala Chaszukdziego;
1. z całą mocą potępia torturowanie i zabójstwo Dżamala Chaszukdziego oraz składa wyrazy współczucia jego rodzinie i przyjaciołom; wzywa władze Arabii Saudyjskiej do ujawnienia lokalizacji jego szczątków; przypomina, że systematyczne praktyki wymuszonych zaginięć i pozasądowych egzekucji stanowią zbrodnię przeciwko ludzkości;
  2. apeluje o przeprowadzenie niezależnego i bezstronnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie okoliczności śmierci Dżamala Chaszukdziego; wzywa do zidentyfikowania sprawców i postawienia ich przed wymiarem sprawiedliwości po przeprowadzeniu sprawiedliwego procesu, zgodnie z normami międzynarodowymi, przed bezstronnym sądem i w obecności międzynarodowych obserwatorów;
  3. jest bardzo zaniepokojony informacją o losie Dżamala Chaszukdziego oraz udziale agentów z Arabii Saudyjskiej; przyjmuje do wiadomości, że trwa śledztwo prowadzone przez urzędników tureckich i saudyjskich, i zachęca do dalszych wspólnych wysiłków; wzywa władze saudyjskie do pełnej współpracy z władzami tureckimi, zaś władze tureckie – do udostępnienia wszystkich informacji w celu wyjaśnienia, co dokładnie wydarzyło się dnia 2 października 2018 r., z pominięciem spekulacji;
  4. powtarza, że jeżeli sprawcami zaginięcia i zabójstwa Dżamala Chaszukdziego okażą się agenci saudyjscy, zarówno organy państwowe, jak i indywidualne osoby muszą zostać pociągnięte do odpowiedzialności; apeluje w związku z tym do wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel i państw członkowskich o gotowość do nałożenia ukierunkowanych sankcji, w tym zakazu wydawania wiz i zamrożenia aktywów, wobec osób z Arabii Saudyjskiej, a także sankcji związanych z przestrzeganiem praw człowieka wobec Królestwa Arabii Saudyjskiej, gdy tylko zostaną ustalone fakty; domaga się, aby wszelkie takie sankcje były wymierzone nie tylko w sprawców, ale również organizatorów tej zbrodni i osób podburzających do niej;
  5. wyraża zaniepokojenie, że zaginięcie Dżamala Chaszukdziego wiąże się z jego krytycznymi wypowiedziami na temat polityki Arabii Saudyjskiej w ostatnich latach; ponawia apel do władz Arabii Saudyjskiej o otwarcie się na prawa podstawowe, w tym na prawo do życia, prawo do swobody wypowiedzi i prawo do pokojowego sprzeciwu;
  6. wzywa wiceprzewodniczącą / wysoką przedstawiciel, Europejską Służbę Działań Zewnętrznych i państwa członkowskie do dalszego prowadzenia z Arabią Saudyjską strukturalnego dialogu dotyczącego praw człowieka, podstawowych wolności i niepokojącej roli, jaką ten kraj odgrywa w regionie, w ramach stosunków UE z Radą Współpracy Państw Zatoki;

Czwartek, 25 października 2018 r.

7. potępia ciągle represje wobec obrońców praw człowieka, aktywnych prawników, dziennikarzy, duchownych, pisarzy i blogerów, zarówno w kraju, jak i poza nim, gdyż osłabiają one wiarygodność procesu reform w Arabii Saudyjskiej; nalega, by władze Arabii Saudyjskiej podjęły niezbędne kroki, aby umożliwić wszystkim korzystanie z przysługujących im praw bez nękania sądowego lub innych kroków odwetowych, takich jak groźby pod adresem ich rodzin; wzywa władze saudyjskie do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich obrońców praw człowieka oraz innych więźniów sumienia przetrzymywanych i skazywanych wyłącznie za korzystanie z przysługującego im prawa do wolności wypowiedzi i za pokojową pracę na rzecz praw człowieka;
8. podkreśla, jak ważna jest obrona wolności słowa, zarówno w internecie, jak i poza nim, wolność prasy i zapewnienie ochrony dziennikarzom; podkreśla, że zagrożenie dziennikarzom oraz atakowanie lub zabijanie ich jest nie do przyjęcia bez względu na okoliczności i budzi najgłębsze zaniepokojenie;
9. przypomina władzom Arabii Saudyjskiej o ich międzynarodowych zobowiązaniach na mocy Powszechnej deklaracji praw człowieka i Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania;
10. apeluje do UE i jej państw członkowskich o zajęcie zdecydowanego stanowiska podczas następnego posiedzenia Rady Praw Człowieka w Genewie, gdyż na tym posiedzeniu, w dniu 5 listopada, w ramach powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka Arabia Saudyjska przedstawi swoje osiągnięcia w tej dziedzinie; ponownie wzywa państwa członkowskie UE, by na forum Rady Praw Człowieka ONZ zaproponowały powołanie specjalnego sprawozdawcy ds. praw człowieka w Arabii Saudyjskiej; wzywa państwa członkowskie UE, aby podczas kolejnego posiedzenia Rady Praw Człowieka poruszyły kwestię członkostwa państw o bardzo wątpliwych standardach w zakresie praw człowieka, w tym Arabii Saudyjskiej; wyraża ubolewanie z powodu głosowania kilku państw członkowskich za członkostwem Arabii Saudyjskiej w Radzie Praw Człowieka;
11. zdecydowanie popiera inicjatywę UE na rzecz utworzenia globalnego systemu sankcji wymierzonego w podmioty naruszające prawa człowieka na całym świecie, dzięki czemu możliwe byłoby wprowadzenie zakazu wydawania wiz i zamrożenie aktywów w stosunku do określonych osób; oczekuje konkretnych wyników konferencji zorganizowanej przez władze holenderskie, która ma się odbyć w listopadzie w Hadze, i zachęca państwa członkowskie oraz ESDZ do pełnego poparcia tego wniosku;
12. wzywa władze Arabii Saudyjskiej do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia Raifa Badawiego, gdyż uznaje się go za więźnia sumienia, aresztowanego i skazanego wyłącznie za korzystanie z prawa do wolności wypowiedzi; wzywa władze UE do poruszania jego sprawy we wszelkich kontaktach na wysokim szczeblu oraz do ustanowienia międzyinstytucjonalnej grupy zadaniowej z udziałem odpowiednich podmiotów, w tym ESDZ i delegatury UE, w celu zintensyfikowania wysiłków na rzecz jego uwolnienia;
13. apeluje o moratorium na wykonywanie kary śmierci; wzywa do rewizji wszystkich wyroków śmierci w celu zagwarantowania, że odnośne procesy były zgodne z normami międzynarodowymi;
14. wzywa Radę do wypracowania wspólnego stanowiska w celu nałożenia ogólnounijnego embarga na sprzedaż broni do Arabii Saudyjskiej oraz przestrzegania wspólnego stanowiska 2008/944/WPZiB; apeluje o embargo na wywóz systemów nadzoru i innych produktów podwójnego zastosowania, które w Arabii Saudyjskiej mogą być wykorzystywane do celów represji;
15. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Sekretarzowi Generalnemu ONZ, Wysokiemu Komisarzowi ONZ ds. Praw Człowieka, rządowi Turcji, Jego Królewskiej Mości Salmanowi ibn Abd al-Azizowi Al Su'udowi oraz następcy tronu Muhammadowi ibn Salmanowi Al Su'udowi, rządowi Królestwa Arabii Saudyjskiej oraz Sekretarzowi Generalnemu Centrum Dialogu Narodowego Królestwa Arabii Saudyjskiej; apeluje o przetłumaczenie niniejszej rezolucji na język arabski.